

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnătatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

BUCUREȘTI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

În numărul trecut al ziarului nostru am anunțat apariția unui important articol al d-lui N. Basilescu relativ la explicația art. 7 § 5 din Constituție; cum însă acest articol a apărut și în Jurnalul «Cronica» No. 223 de Sâmbătă 9 c. credem inutil de a-l mai publica și noi.

S U M A R:

Curtea de apel din București, secția I: Moștenitorii def. Nedelcovici cu I. E. Gheșoff cu o Observație de d. D. Alexandrescu. Activitatea Trib. Notariat Ilfov pe ultimii trei ani. Informație.—Bibliografie.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I

Audiența de la 16 Februarie 1901

Președenția D-lui ATH. G. KIVU, Prim-Președinte

Moștenitorii defunctului V. Nedelcovici cu I. E. Gheșoff

Deciziunea civilă No. 557/901

Jurisdicțiune consulară.—State civilisate (États politiques).—Suveranitatea națională.—Suveranitatea judiciară.—Dacă suveranitatea judiciară permite funcționarea unor instanțe străine, cum ar fi jurisdicțiunea consulară, pentru judecarea regionalilor sau naționalilor.—Dacă o asemenea jurisdicție poate fi admisă sub forma unui arbitragiu.—Act de compromis.—Forma.—Incompatibilitatea între jurisdicțiunea consulară și suveranitatea judiciară națională.—Reciprocitate.—Dacă în materie de jurisdicțiune consulară există principiul reciprocității.—Jurisdicțiunea de fapt a consulilor, în vechime, în țările române.—Convenția din 20 Maiu 1740 dintre Franța și Poarta Otomană.—Suzeranitatea Turciei asupra țărilor românești.—Capitulațiunile din 1391, 1460, 1511 și 1529.—Tratatul din Paris de la 30 Martie 1856.—Convenția de la Paris din 19 August 1859.—Recunoașterea și confirmarea plenitudinii autonomiei anterioare a României.—Dacă de la acea dată mai poate funcționa vre-o jurisdicțiune străină pe teritoriul țării.—Sanționarea acestei stări de lucruri prin tratatul de la Berlin din 13 Iulie 1878, art. 49.—Dacă de la 1859 încoace hotărârile jurisdicției consulare pot constitui lucrul judecat.—Dacă părțile pot conveni să se judece la consuli.

Acte de comerț.—Tovărășie pentru exploatare de moșii și păduri.—Vechiul Cod de comerț.—Când un act era de comerț.—Dacă tovrășia pentru exploatare de moșii și păduri este civilă.—Când este civilă.

Prescripție.—Hotărîre judecătorească.—Prescripția drepturilor și a instanței.—Termen.—(Art. 1891 din Codul civil).

Declinare de competență.—Hotărîre de declinare rămasă definitivă.—Executare.—Ce fel de executare are o asemenea hotărîre.

1. În teză generală, în Statele bine organizate, state civilisate (états politiques), suveranitatea națională, care cuprinde mai ales pe cea judiciară, se opune într'un mod absolut coexistenței, pe teritoriul lor, a unei instanțe judecătorești, alta de cât cea emanată și așezată pe dînsa și care o represintă pe ea, distribuind justiția în numele ei.

Această intransigență, inerentă însăși noțiunii suveranității naționale, exclude posibilitatea funcționării nu numai a unor instanțe străine, cari, pe teritoriul unui asemenea Stat, ar voi să judece pe regionali, dar chiar al acelor cari s'ar mărgini la cercelarea și tranșarea litigiilor dintre naționali lor.

O asemenea jurisdicțiune străină, pe solul unui Stat care se respectă, nu este admisibilă nici chiar sub formula indulcită a unui arbitragiu pentru naționali, ca constituind o derogare a suveranității naționale, pe cât timp actul de compromis nu se face după formele locale, procedându-se după legile și procedura locală, căci aplicarea legii, fie locală, fie străină, nu se poate face de cât de judecătorii regionali, și numai de la dînsii se poate transmite, în anumite cazuri iar nu în mod general, la alte persoane, precum experții, arbitrii etc., cari însă atunci lucrează sub controlul lor.

2. Jurisdicțiunea consulară, fie cea între străini și regionali, fie aceea ce se exercită numai între naționali consulului, este incompatibilă cu suveranitatea judiciară națională.

3. În materie de jurisdicție consulară nu se poate invoca principiul reciprocității.

4. De și înainte vreme, la noi, consuli au exercitat, de fapt, jurisdicțiunea consulară, și aceasta nu numai asupra naționalilor lor, — și de și mai multe convenții moderne dintre Poarta otomană și Puleri, ca aceea din 20 Maiu 1740 cu Franța, par a cuprinde și provinciile dunărene în stipulațiunile lor, toluși capitulațiunile din 1391, 1460, 1511 și 1529, prin cari Valachia și Moldova s'au supus suzeranității turcești, hotărînd deplina lor autonomie interioară, tot ce era în contradicție cu aceste capitulări era nelegitim și ast-fel țărilor latine dunărene erau în drept ori când să conteste forța obligatorie pentru ele a acestor tractate ca res inter alios acta, și să refuze recunoașterea jurisdicțiunii consulare străine pe solul lor.

5. Prin art. 22 al tratatului de la Paris din 30 Martie 1856 și prin convenția de la Paris din 19 August 1859, recunoscându-se și confirmându-se plenitudinea autonomiei interioare a României, de atunci ea nu mai poate admite nici o jurisdicțiune străină pe teritoriul ei, și tratatul de la Berlin, din 13 Iulie 1878, prin art. 49, a sancționat această stare de lucruri.

Așa dar, de la epoca când s'a recunoscut și confirmat plenitudinea autonomiei interioare a României, hotărârile tribunalelor consulare trebuiesc considerate ca neexistente neputînd fi invocate ca constituind autoritatea lucrului judecat, și faptul că ambele părți litigante ar fi declarat, înscris, că consimt a se judeca înaintea consulului

lor este fără interes, căci un compromis, pentru a fi solvabil, trebuie să se refere la o instanță existentă, precum un tribunal dintr-o altă țară, sau o persoană privată careia judecătorul regulat local îi conferă atunci puterea sa pe baza impunerii ce îi acordă legile locale spre aceasta, iar nu la o instanță neexistentă sau incompetentă, căci în acest caz compromisul nu leagă pe părți.

6. Sub vechiul Cod comercial, comercialitatea unei afaceri se determină după firea pricinii fără să se socotească starea și meseria prigoniloarelor părți, iar negustor era acela care se deda la faptele de negoț în mod obicinuit.

Ast-fel, când intervine între două persoane un contract de tovarășie pentru exploatarea de moșii și de păduri, și din cuprinsul contractului și a diferitelor împrejurări ale exploatărei, reiese că scopul principal nu este negoțul cu lemne prin exploatarea pădurilor ci exploatarea agricolă a pământului moșiilor luate în arendă, această tovarășie este civilă iar nu comercială.

7. Asemănat art. 1891 din Codul civil, dacă de la data unei hotărâri trece 30 de ani fără ca să fi fost apelată, se prescrie alături drepturile ce decurg din ea cât și toată instanța respectivă.

8. Hotărârea prin care o instanță judecătorească se declară incompetentă să judece o pricină, și rămasă definitivă fie prin faptul prescripției dreptului de apel sau al prescripției însăși a instanței, nu are altă executare de cât că pricina să fie adusă înaintea unei alte instanțe, înaintea instanței competente.

S-au ascultat: D-nii avocați Take Ionescu, Barbu St. Delavrancea, Al. Djuvara, B. Cernea, P. Burdeanu și Toderița Căpitanovici, din partea apelanților, moștenitorii defunctului Vasile Nedelcovici, în desvoltarea motivelor de apel, precum și d-nii avocați C. G. Disescu, C. Borescu și Al. Vericeanu din partea intimatului I. E. Gheșoff, succesorul lui Evloghie Gheorghieff în combateri.

Curtea,

Având în vedere că, din complexul tuturilor elementelor de convingere, rezultă, în fapt, următoarele: Hristu Gheorghieff și Vasile Nedelcovici, prin contractul de la 1 Decembrie 1856, au luat în arendă de la vornicul Ion Văcărescu, moșiile acestuia: Văcărești, Ratzu și Coborișul din județul Dâmbovița, pe un period de 10 ani, cu începere de la 23 Aprilie 1858, pe un preț total de 12000 galbeni împărâtești, și printr'un alt contract din aceeași zi au luat spre tăere pădurea aflată pe cele din urmă două moșii Ratzu și Coborișul, pe un period de 12 ani, cu începere de 1 Ianuarie 1857, cu prețul de 24000 galbeni împărâtești, cu condițiile ca plata întregului preț al arenzilor de 36000 galbeni pentru ambele contracte, să se efectueze în parte imediat la început, adică 2000 galbeni pentru moșie și 8000 galbeni pentru pădure, iar restul de 26000 galbeni, prin niște polițe iscălite de ambii arendași și eşelionate pe primii ani ai exploatărei, până la 1 Decembrie 1861. În urmă Gheorghieff și Nedelcovici reglementează această a lor tovarășie de fapt prin contractul formal din 1857, unde se prevede, între altele, că, V. Nedelcovici nu depune nici un capital social, dar că căutarea moșiilor și pădurilor îl privește numai pe el și că densusul spre aceasta trebuie până în Aprilie 1858, să se desfășoare de toate daraverile sale personale pentru «a se consacra numai intereselor ziselor moșii și păduri, fără să mai facă cea mai mică treabă nici

pentru socoteala sa proprie, nici pentru socoteală streină, mutându-se de asemenea cu totul și cu locuința la moșii fără să mai lipsească de acolo» (art. 9); că bancherul tovarășiei va fi Gheorghieff, care va plăti primul acout de 10000 galbeni, precum și polițele complementative a prețului total de arendă, dacă acestea nu se pot acoperi din încasările exploatărei și care tot ast-fel va face și celelalte plăți «cât trebuiesc, tot din bani ai săi», având Gheorghieff dreptul de a-și socoti o dobândă de 12% asupra fie-cărei avansări de fonduri (art. 6): iar Nedelcovici va trimite toți banii încasați, imediat, tovarășului său la București, pentru ca acesta «să-i treacă contra celor numărați de d-sa, neavând Vasile Nedelcovici să reție nici odată din banii tovarășiei pentru socoteala sa proprie nici o lăscă» (art. 5). Potrivit acestui sistem, Nedelcovici va ține singur toate socotelile exploatărei și nu va primi nici o indemnizare de întreținere de cât numai «produsul locului», și aceasta numai în bună înțelegere cu tovarășul său și «când vede Nedelcovici că este bună speranță pentru câștig» (art. 7). La finele fie-cărui an Nedelcovici va face bilanțul anual, dând o copie iscălită de el lui Gheorghieff (art. 10). Răfuiala între ambii tovarășii se va face tocmai la sfârșitul exploatărei, când, după scăderea capitalurilor avansate de Gheorghieff și a dobânzilor, restul se va împărți între densusii în două părți egale participând ambii în mod egal la rezultatul final, fie câștig, fie pagubă (art. 16 și 17); iar ca sancțiune generală, art. 15 prevede că «la fie-care abateră a articolelor menționate din partea lui Vasile Nedelcovici, Hristu Gheorghieff are libertatea (precum și Vasile Nedelcovici primește) că fără nici o judecată sau opunere să depărteze pe Vasile Nedelcovici și de la moșii și de la păduri, fără să aibă dreptul să pretinză Vasile Nedelcovici nici folos în asemenea caz, însă Vasile Nedelcovici este dator să dea socoteala curată și cinstită pentru toate operațiunile sale până atunci, și în urmă să rămăe liber să se depărteze».

La 18 Noembrie 1865, Hristu Gheorghieff îndepărtează pe tovarășul său Nedelcovici din administrația exploatărei, punând în capul ei pe un om al său, un oare-care Niculae Popoff, iar prefectul de Dâmbovița, prin două adrese No. 12745 și 12746 din 27 Noembrie 1865 notifică lui Nedelcovici că Gheorghieff, intrând în girarea intereselor, Nedelcovici poate să-și numească un om care să privegheze interesele, iar alt nimic, înțelegându-se că această notificare oficială e datorită indemnului lui Gheorghieff, prefectura neavând altminterlea nici o inițiativă în această afacere privată. La 15 Decembrie 1865 Gheorghieff intenționează înaintea tribunalului Dâmbovița o acțiune contra tovarășului său, cerând socotelile exploatărei, de la 1 Ianuarie 1864 până la 18 Noembrie 1865, plata unei sume de 51068 lei vechi 20 parale ce Nedelcovici luase pentru el din veniturile exploatărei, precum și plata datoriilor de pe la locuitori, cu predarea zapiselor respective. Această acțiune Gheorghieff o retrage la 6 Ianuarie 1866, sub cuvânt că va acționa pe Nedelcovici la București, unde acesta are domiciliu.

La 26 Februarie 1866, într'adevăr, Gheorghieff chiamă din nou pe Nedelcovici în judecată la București, însă

de astă dată nu înaintea instanței române, ci înaintea tribunalului consular rusesc, cerând iarăși în virtutea clauselor contractului, predarea socotelor exploatarei, plata diferitelor sume luate pe nedrept de Nedelcoviți din exploatare și depărtarea definitivă a lui Nedelcoviți de la tovărășie. La această acțiune Nedelcoviți o pune înaintea tribunalului consular un declinatoriu de competență, fiindcă el n'ar fi supus rus. Tribunalul consular respingând excepțiunea, Nedelcoviți nu se mai prezintă înaintea lui și tribunalul consular prin sentința No. 19 din 1 Septembrie 1866, constatând «că Nedelcoviți singur s'a depărtat părăsind administrația moșiei și a pădurilor contra glăsuirii art. 3 și 9 din contract», condamnă pe Nedelcoviți să plătească lui Gheorghieff sumele de 416269 lei vechi și 26238 lei vechi 30 parale cu scădere de 68303 lei vechi și să fie depărtat din tovărășia moșiei Văcăreștii și a pădurilor de pe dânsa «și Gheorghieff să rămâne singur în drept exclusiv a le administra, exploata și a se bucura de produse».

Înainte de a se da această hotărîre, la 4 Iulie 1866 un funcționar al consulatului general rusesc, Grig. Pârcov, se prezintă la primăria comunei Văcărești, și arătând un ordin al consulatului general, luase pe primar, față cu care a făcut inventariul tuturilor obiectelor aflate în casele ocupate înainte de Nedelcoviți, luă de acolo toate actele și hârtiile, aducându-le la consulat, lăsând mobilele pe seama lui N. Popoff. Sentința tribunalului consular rusesc No. 13 din 1866, declarându-se definitivă prin nefacere de apel și executorie, îndată ce convenția ruso-română pentru executarea reciprocă a hotărîrilor judecătorești se va subscrie, se investește la 24 Maiu 1866 cu formula executorie de către tribunalul Ilfov, secția I.

În timpul acesta Nedelcoviți la rîndul său reclamă prin August 1866 contra lui Gheorghieff la parchet, cerând 25000 galbeni daune, și neîntinzându-se acțiune publică, acționează pe tovarășul său Gheorghieff pe cale civilă, înaintea tribunalului Dâmbovița la 12 August 1867, pentru călcarea condițiunilor din contract; iar tribunalul asupra unei cereri trimise de Gheorghieff, care nici nu se prezintă în persoană și în vederea unei adrese a Ministerului de externe după care ambele părți ar fi supuși ruși, considerând pe Nedelcoviți ca supus rus, de oare-ce n'ar proba contrariul, prin sentința No. 794 din 9 Februarie 1868 'și declină competența. Nefăcându-se la epocile convenite plățile la care se obligaseră tovarășii față de proprietar, casa vornicului Văcărescu urmărește averea lui Nedelcoviți, și aci intervine Gheorghieff și obține să fie colocat și el la tabloiu printre creditorii fostului tovarăș (vezi decizia Curții de apel din București, secția II No. 136 din 25 Maiu 1871);

În urma acestor daraveri, Nedelcoviți își pierde rațiunea și prin 1883 moare;

Tot ast-fel moare și Hristu Gheorghieff, moștenitorul fratelui său Evloghie Gheorghieff, iar la 15 Octombrie 1894, Elena Casanova din Târgu-Neamț, intentă acțiunea prezentă contra lui Evloghie Gheorghieff, în care, la 21 Februarie 1897 intervine și Căpitanul azi Maiorul Petre Nedelcoviți și Finareta Stârcea. În acest an, mu-

rind și Evloghie Gheorghieff și Elena Casanova, celui d'entéu îi succedă I. E. Gheșoff, ca legatar universal, iar cea de a doua e reprezentată prin două copii din prima căsătorie, Adriana și Ecaterina Albu, sub tutela lui Scarlat Albu, dintre cari Adriana, la 10 August 1900, a devenit majoră, și două minori din a doua căsătorie, Cesar și Victor, sub tutela Maiorului P. Nedelcoviți;

Având în vedere că moștenitoriul lui V. Nedelcoviți își sprijinesc acțiunea pe faptul că fără drept Hristu Gheorghieff, la 18 Noembrie 1865, data indicată de chiar acesta prin prima sa reclamațiune la tribunalul Dâmbovița la 15 Decembrie 1865, ar fi îndepărtat pe autorul lor din exploatarea moșilor, pe când intimatul Gheșoff susține că autorul său Hristu Gheorghieff, ar fi usat pur și simplu de dreptul ce 'i conferă art. 15 din contractul de tovărășie;

Având în vedere că orî cât de draconice ar fi dispozițiunile acestui articol, totuși e cert că cauzele cari trebuie să dea loc la aplicarea lui trebuiesc a fi preexistente acestei aplicări, și dar Gheorghieff, care recurge la facultatea acordată prin acest text, său reprezentatul său de astă-zî, trebuie să dovedească, ce anume abateri pozitive exista în acel moment în sarcina lui V. Nedelcoviți;

Având în vedere că, din acțiunea de la 15 Decembrie 1865, se vede că Gheorghieff articula contra lui Nedelcoviți că ar fi luat bani din exploatarea moșilor pentru trebuințele sale personale, lucru interzis prin art. 10 al contractului, și că de la 1 Ianuarie 1864, n'ar mai fi prezentat tot bilanțul anual impus de art. 5, imputări ce se găsesc repetate și în sentința consulatului general rusesc;

Având în vedere că, în ce privește primul punct, luarea de bani din exploatare, se constată într'adevăr prin două înscriruri din 13 Martie 1861 și 1 Februarie 1863, iscălite V. Nedelcoviți, că acesta a ridicat pentru el în total 47494 lei vechi 17 parale;

Având în vedere că, din chiar conținutul acestor înscriruri prezentate de Gheorghieff, se vede că ambii tovarășii au regulat între ei această afacere, obligându-se Nedelcoviți a înapoia acești bani cu dobîndă, în cât nu se poate deduce de acolo o călcare a contractului existentă în momentul aplicării art. 15 din contract, dar apoi însuși Gheorghieff, recunoscând că numai de la 1 Ianuarie 1864, n'a primit bilanțul, și că dar acela pe 1863 s'a confecționat în toată regula și s'a aprobat de el, este manifest că în acesta s'a trecut și acea datorie, lucru ce constată de alt-fel și sentința consulară rusă, și ast-fel, această abatere a lui Nedelcoviți a fost acoperită de Gheorghieff mult timp înaintea lui 18 Noembrie 1865, și nu mai exista în acel moment în mod independent, ci, fiind anglobată în bilanțul iscălit de Gheorghieff, așa, prin urmare, nu mai poate servi de basă pentru aplicarea rigorilor art. 15, acesta reclamând ca condiție *sine qua non* existența unei vinii vîdite chiar în acel moment;

Având în vedere că a doua contravențiune a lui Nedelcoviți la stipulațiunile contractului, că, adică după cum afirmă Gheorghieff, el n'ar fi depus până la

18 Noembrie 1865 bilanțul pe anul 1864, nu este nici ea dovedită în mod neîndoios;

Având în vedere că, într'adevăr, pe de o parte, simplele aserțiuni ale lui Gheorghieff în acest sens, nu pot constitui o probă, iar, pe de altă parte, Nedelcovicî a fost pus prin chiar însuși Gheorghieff, care l'a alungat de la moșie, în imposibilitate de a face proba pozitivă contrarie a confecționării și depunerii la timp acestui bilanț, căci mai întâi, după cum rezultă din cele expuse mai sus, de la 18 Noembrie 1865, nu i s'a mai permis nici un amestec în administrațiunea exploatărei, concedându-i-se numai facultatea de a'si pune om spre privighere, și punând Popoff, în numele lui Gheorghieff, mâna pe toată averea și toate hârtiile societății; iar în urmă, la 4 Iulie 1865, hârtiile și actele au fost aduse de Țercov la consulatul general rusesc, unde nici nu se alegă măcar că i s'ar fi permis accesul lor și lui Nedelcovicî;

Având în vedere că presumpțiunea invocată de Gheorghieff ca o mărturisire, că Nedelcovicî, înaintea nici unei instanțe judiciare angajată de acesta, n'a protestat contra acestei afirmări și n'a susținut depunerea bilanțului, nu poate fi considerată ca serioasă, de oare-ce la tribunalul Dâmbovița însuși Gheorghieff a retras acțiunea, înainte de a se aborda fondul litigiului; iar înaintea tribunalului consular rusesc, Nedelcovicî, înaintea apărării asupra fondului, cum ar fi fost afirmarea și dovada depunerii acestui bilanț, a ridicat excepțiunea de necompetință, în urma respingerii căreia s'a retras, fără a se mai apăra, lipsindu'i pentru apărare, hârtiile necesare ce se aflau în mâna lui Gheorghieff sau la arhiva consulatului rusesc;

Având în vedere că, ast-fel Gheorghieff ne făcând proba aserțiunii sale și neputându-se prejudeca modul de apărare al lui Nedelcovicî, cesțiunea bilanțului este încă astă-zi tot deschisă, și dar, în lipsă de justificare din partea lui Gheorghieff, nu poate servi spre a legitima faptul îndepărtării lui Nedelcovicî, petrecut în ziua de 18 Noembrie 1865;

Având în vedere că, pe lângă aceasta, însuși Gheorghieff, înaintea tribunalului consular, se vede că a privi lucrurile tot așa, căci de și susține azi că era în dreptul său contractul când a îndepărtat cu de la sine putere pe Nedelcovicî de la tovărășie, totuși a cerut consulatului să pronunțe îndepărtarea lui pe viitor — alungarea alungatului — și sentința consulară, conformându-se acestei cereri de a ordona un lucru efectuat deja de fapt mai motivează această hotărîre pe părăsirea exploatărei din partea lui Nedelcovicî, motiv pe care nici nu se constată din zisa hotărîre că l-ar fi invocat atunci Gheorghieff, și pe care nici azi nu l'invoacă;

Având în vedere că prin urmare, Nedelcovicî pe nedrept și nelegal a fost îndepărtat din tovărășie, și ast-fel moștenitorilor lui V. Nedelcovicî este stabilit, fără a mai fi nevoie a se discuta dacă luarea actelor admisistrației prin Țercov, impiegatul consulatului general rusesc, se poate sau nu imputa inițiativei lui Gheorghieff, pentru a se deduce și din acest fapt culpa lui;

Având în vedere că intimatul, pentru a se apăra de consecințele acestui fapt, opune două excepțiuni, menite

a paraliza efectele lui juridice, și anume: 1) *exceptio rei judicate*; și 2) *prescripțiunea*;

Având în vedere că, în ceea ce privește prima excepție a lucrului judecat, intimatul pretinde că, de oare-ce părțile s'au judecat înaintea tribunalului consular rusesc pentru liquidarea raporturilor rezultând din tovărășie, judecată care s'a terminat prin menționata sentință No. 13 din 1866, rămasă definitivă prin neapelare și investită cu formula executorie de către un tribunal român, nu se mai poate discuta azi din nou înaintea unei noi instanțe, aceleași raporturi;

Având în vedere că, în teză generală, în statele civilizate (*états politiques*) suveranitatea națională, care cuprinde mai ales pe cea judiciară, se opune într'un mod absolut coexistenței, pe teritoriul lor, a unei instanțe judecătorești, alta de cât cea emanată și așezată pe dînsa și care o reprezintă pe ea, distribuind justiția în numele ei; că această intransigență inerente însăși noțiunii chiar a suveranității naționale, exclude posibilitatea funcționării nu numai a unor instanțe străine, cari pe teritoriul unui asemenea Stat ar vrea, să judece regional, dar chiar al acelor cari s'ar mărgini la cercetarea și tranșarea litigiilor dintre naționali numai că chiar sub formula îndulcită a unui arbitragiu pentru naționali, o asemenea jurisdicțiune străină pe solul unui Stat care se respectă, nu este admisibilă, constituind o derogare a suveranității naționale, pe cât timp actul de compromis nu se face după formele locale, procedându-se după legile locale și procedura locală, căci aplicarea legii, fie locală, fie străină, nu se poate face de cât de judecătorii regionali, și de la dînsii numai se poate transmite în anumite cazuri, iar nu în mod general, la alte persoane, cari atunci lucrează sub controlul lor, precum experții, arbitrii, etc., iar compromisul de a se judeca înaintea unei instanțe din străinătate, indicată după natura afacerii, după legile acestei instanțe nu intră aci în cesțiune ne-fiind în contradicțiune cu aceste principii și aparținînd domeniului autonomiei private;

Că, prin urmare, distincțiunea între jurisdicțiunea consulară odioasă — între străini și regionali — și acei numai între naționali consulului, n'are nici o importanță, ambele fiind în mod egal incompatibile cu suveranitatea judiciară națională;

Că teoria susținută de o minoritate de autori și câte-va hotărîri sporadice, după cari legile sunt făcute numai pentru naționali, trimite pe străini, nu înaintea consulilor de pe teritoriul acelor instanțe, ci înaintea tribunalelor ordinare din țară străină;

Că, în asemenea materie, nu se poate invoca reciprocitatea, căci consuliile statelor de civilizație creștină exercită jurisdicțiunea contencioasă, acolo unde din cauza diferenței de religie, de moravuri și a instituțiilor sociale, justiția locală nu inspiră încredere și naționali ar fi expuși la nesiguranță în privința averii, libertății și vieții lor, ca în schelele Levantului și în extremul Orient, și nimănui nu i-a trecut prin minte să acorde acelor țări dreptul să exerciteze la rîndul lor jurisdicțiunea consulară asupra supușilor lor pe teritoriul acelor state (*politiques*), nici prin tratate, nici prin acord tacit, ci

străinii din acele părți ale lumii se judecă în aceste state de instanțele ordinare locale;

Având în vedere că, în specia noastră, de și înainte vreme consuli au exercitat de fapt jurisdicția consulară la noi, — și aceasta nu numai asupra naționalilor lor, — și de și mai multe convențiuni mai moderne între Poarta Otomană și Puterî, ca cea din 20 Mai 1740 cu Franța, intervenite înaintea regenerării noastre naționale, par a cuprinde și provinciile dunărene în stipulațiunile lor, totuși capitulațiunile din 1391, 1460, 1511 și 1529, prin cari Valachia și Moldova s'au supus suzeranității turcești, hotărînd deplina lor autonomie interioară, tot ce era în contra-zicere cu aceste capitulări era nelegitim, și ast-fel, neîncăpînd în asemenea materie prescripțiunea, *quod ab initio nullum est, nullo tempore spatio validari potest*, țările latine dunărene erau în drept orî-cînd să conteste forța obligatorie pentru ele a acestor tractate ca *res inter alios acta*, și să refuze recunoașterea jurisdicțiunei consulare străine pe solul lor;

Având în vedere că, ast-fel, recunoscîndu-se și confirmîndu-se prin art. 22 al tratatului de la Paris din 30 Martie 1856 și prin convențiunea de la Paris din 19 August 1859, plenitudinea autonomiei interioare a României, ea nu mai poate admite nici o jurisdicțiune străină pe teritoriul ei, și tratatul de la Berlin, din 13 Iulie 1878, prin art. 49 sancționează această stare de lucruri;

Având în vedere că, așa fiind, este indiferent dacă înpricinații cari s'au judecat la 13 Septembrie 1866, înaintea tribunalului consular rusesc din București, erau supuși ruși amîndoi sau numai unul din ei, anume Gheorghieff, de oare-ce jurisdicția consulară contencioasă este inadmisibilă ca atare și în principiu, și, pe lângă aceasta, Nedelcovici — pentru a intra un moment în aceste detaieri fără importanță în cauză — a dovedit prima serie de acte posesiunea sa de Stat de cetățean român, iar înscrierea între protejații unui consulat contra plăței unei patente, înscriere ce se făcea de multe ori la mai multe consulate în același timp și care în cazul de față, după cum rezultă din chiar sentința consulară, s'a făcut pentru Nedelcovici numai până la 1861, de bună seamă că nu-i poate conferi o altă cetățenie străină cu pierderea acelei românești, și nu se poate argumenta aci din faptul că Nedelcovici ar fi recunoscut el însuși calitatea sa de supus rusesc căci cetățenia sa supușă nu este o cestiune de transacțiune privată;

Având în vedere că tot ast-fel n'are nici un interes faptul susținut de intimat că autorii ambelor părți ar fi declarat în scris că consimt a se judeca înaintea consulatului rusesc, căci un compromis, pentru a fi valabil, trebuie, precum s'a zis mai sus să se refere la o instanță existentă, precum un tribunal dintr'o altă țară sau la o persoană privată, căreia judecătorul regular local îi conferă atunci puterea sa pe baza împuternicirii ce-i acordă legile locale spre aceasta; și apoi, înaintea tribunalului consular Nedelcovici a revenit, declinand competența consulară, în cât nu se mai poate argumenta dintr'un contract arbitral, căci acesta se referea la o instanță incompetentă, și dar nu lega pe părți;

Având în vedere că nici împrejurarea că acea sentință consulară s'a investit cu formula executorie de către o instanță română, nu poate imprima acesteia calitatea de validitate legală, căci formula nu e de cât un ordin care e esențialmente revocabil și deci nu obligă nici pe instanța care l'a dat, ne cum pe vre-o altă instanță, fără a mai vorbi că acea formulă executorie s'a pus într'un mod condițional «pentru cazul când convenția rusă-română din 1858 ar deveni lege», condiție ce nu s'a împlinit până în prezent, și că dar formula este inoperantă;

Având în vedere, în fine, că faptul că Curtea din București, secția II prin sus menționata decizie No. 136 din 1871, recunoaște validitatea acestei hotărîri consulare, iarăși nu obligă întru nimic pe această Curte sesisată de litigiul de față de a-i urma exemplul;

Având în vedere că dar hotărîrea tribunalului consular rusesc, trebuie din toate punctele de vedere considerată ca neexistentă și prin urmare excepția de lucru judecat bazată pe ea, este nefondată;

Având în vedere că, în ce privește prescripția, intimatul pretinde că ea s'a interpus în două diferite moduri și anume, în primul loc, zice că tovarășia intervenită între părți ar fi comercială și dar dreptul de reclamațiune, pe baza ei, s'ar fi prescris după cinci ani de la sfârșitul ei, adică la 23 Aprilie 1873, conform art. 63 din vechiul Cod de comerț, sub imperiul căruia Societatea s'a format; și în al doilea loc, că, fiind dată între părți hotărîrea tribunalului Dâmbovița No. 794 din 4 Februarie 1868, și de la această hotărîre împlinindu-se în cursul procesului de față 30 ani, s'a prescris, și în acest mod dreptul de acțiune al reclamanților;

Având în vedere că sub legea comercială veche, comercialitatea unei afaceri se determina «după firea principiei, fără să se socotească starea și meseria prigonitoarelor părți», iar negustor era acela care «în mod obișnuit se deda la fapte de negoț»;

Având în vedere că, în specie, nu există nici unul din ambele aceste elemente, nici acel real, nici acel personal;

Având în vedere, într'adevăr, că de și prețul pădurilor este mai mare de cât acel al pămîntului cultivabil și durata exploatării este mai lungă, totuși din împrejurările că ambele exploatări s'au luat în aceiași zi, că un singur contract de tovarășie s'a format pentru ambele exploatări, că pădurile nu sunt specificate după întinderea și esența lor, din faptul că în actul de tovarășie se pomenesc mai întîi moșiile și în urmă numai se menționează în mod vag și două păduri aflătoare pe cele din urmă moșii, din contopirea în contractul de tovarășie a ambelor afaceri cu adaosul semnificativ: «pe cari toate le-am luat în arendă de la Vornicul I. Văcărescu, în total pentru prețul de 36000, galbeni înainte», referindu-se la exploatarea agricolă a moșiilor, precum și din întreaga redactare a textelor acestor contracte, Curtea își face convingerea că scopul principal al întreprinderii era cultivarea pămîntului și că pădurile s'au luat în mod secundar, din cauza comodității exploatării pe un loc unde deja tovarășii erau stabiliți pentru agricultură și pentru a nu lăsa să intre vre-un străin pe moșii, și dar nu poate fi îndoios că Societatea avea un caracter civil;

Având în vedere că faptul că prin art. 14 al contractului se prevede o firmă «Hristu Gheorghieff și Vasile Nedelcovici», fapt din care intimatul cearcă să deducă că Societatea ar fi fost comercială, este irelevant, căci ori-ce exploatare agricolă mai mare adoptă o firmă, și aci firma e luată în scopul vedit de a împiedica pe V. Nedelcovici, care singur trebuia să stea la moșii, să facă acte în numele lui propriu; dar în fine nu părțile decid comercialitatea lovărășiei lor, ci justiția după caracterul afacerii;

Având în vedere că, pe lângă aceasta, nici nu se aleagă măcar că Nedelcovici sau Gheorghieff ar fi fost de meserie exploatator de păduri; că dar nici acest element personal nu vine în favoarea tezei susținută de intimat;

Având în vedere că dar din toate aceste puncte de vedere, tovărășia era civilă, și dar prescripția art. 63 Cod. com. nu se poate invoca;

Având în vedere că, de la expirarea contractului până la intentarea acțiunii prezente, netrecând 30 ani și dar neputându-se opune prescripția civilă de 30 ani, intimatul invoacă în al doilea loc hotărîrea tribunalului Dâmbovița No. 794 din 1868;

Având în vedere că la începutul procesului de față, acea hotărîre nefiind încă definitivă, de oare-ce n'a fost comunicată, și neputând să curgă termenul de apel, ea putea să servească intimatului spre a opune litispendența înaintea apărării asupra fondului, și dacă n'a făcut aceasta, partea adversă ar fi în drept a se prevala la această omisiune și a nu admite invocarea acestei sentințe cu un alt caracter și în alt sens;

Având în vedere că admitându-se discuția pe terenul trecerii de 30 ani de la data celei hotărîri și considerând dar prescrise drepturile decurgând din ea, sau mai bine toată instanța respectivă, după cum glăsuște art. 1891 Cod civil, cu toate că intimatul susține că această prescripție n'ar putea curge de cât de la definitivitatea hotărîrei, în contra textului pozitiv al art. 404 din noua procedură civilă, în contra sistemului și economiei generale a prescripției treidecenale, precum și chiar în contra propriului său interes, în acest caz fiind vorba iarăși de litispendență, față de care nu se poate trece peste limine litis, totuși această prescripție a instanței este întreruptă prin decesul Elenei Cassanova la, de când ea n'a mai curs pentru minorii ei, afară de Adriana Albu, de la majoritatea acesteia, adică de la 10 August 1900, de când nu s'a complectat, pentru că până azi termenul de 30 ani, în cât pentru reclamanții principali, reprezentanții Elenei Cassanova, nu s'a prescris încă acea instanță și dar nu li se poate opune această excepție, care avea temei cel mult pentru intervenienții Maiorul P. Nedelcovici și Finarela Stârcea; dar minorii având sesina legală pe întreaga succesiune a mamei lor și aceasta a părintelui ei V. Nedelcovici, densii se pot prevala față de Gheorghieff de vocațiunea lor succesorală pe întreaga avere cuvenită autorului lor față cu intimat care ar deține-o fără titlu;

Având în vedere însă că, din însăși hotărîrea No. 794 din 1868, rezultă că reclamația lui Vasile Nedelcovici nu tindea de cât la daune, pentru că Gheorghieff și-ar fi însușit averea sa când l'a isgonit din moșie, la 18

Noembrie 1865, pe când astăzi obiectul procesului de față e cu totul altul;

Că chiar intimatul, prin conclusiunile sale scrise, date pentru audiența de azi, recunoaște că acea hotărîre n'are obiectul acțiunii ce se judecă astăzi;

Că, prin urmare, chiar admitându-se prescripția instanța de Dâmbovița, ea nu poate împiedica cursul procesului de față;

Având în vedere că, chiar de l-am atribui această putere în principiu, totuși, din însuși dispozitivul acestei sentințe, rezultând numai că tribunalul acesta declară că este incompetent de a judeca acest proces, incompetența locală sau principală, pe care și Gheorghieff, de și pe alt motiv, a susținut-o când a retras acțiunea sa din 15 Decembrie 1865, judecata tribunalului Dâmbovița, nu este susceptibilă de altă executare, de cât că afacerea să fie adusă înaintea unei alte instanțe, înaintea instanței competente, ceia-ce s'a făcut în specie, intentându-se acțiunea înaintea tribunalului de Ilfov, a cărei competență n'a mai fost contestată de intimat, în cât toată discuțiunea acestei hotărîri este la urma urmelor inutilă, prescripțiunea sentinței No. 394 din 1868 stingând instanța respectivă, nu drepturile părților derivând din contract;

Având în vedere că, dar, a doua excepție este lipsită de temei, și deci ambele excepții opuse reclamanților fiind înlăturate, trebuie considerat ca constant faptul că fără motiv și pe nedrept, la 18 Noembrie 1865, Hristea Gheorghieff a îndepărtat pe Vasile Nedelcovici din administrația moșilor și pădurilor exploatate în tovărășie, și că dar este în culpă față cu fostul său tovarăș;

Având în vedere că ast-fel fiind urmează că Gheorghieff să răspundă de daunele ce a cauzat prin acest fapt;

Având în vedere că reclamanții prin cererea din 22 Noembrie 1896, prin care modifică reclamația primordială cer: 1) plata valorii lucrurilor ce Hristu Gheorghieff a ridicat de la moșia Văcărești și care erau avere personală a lui Vasile Nedelcovici; 2) darea socotelilor pe anii de exploatare urmând după isgonirea până la sfârșitul tovărășiei, adică de la 18 Noembrie 1865 până la Sf. Gheorghe 1868, și în caz de refus o sumă de lei 300000 ca parte cuvenită lui V. Nedelcovici din câștigul celor trei ani; 3) 648000 lei ca partea sa de folos din exploatare pentru timpul anterior isgonirii, plus capitalul depus de V. Nedelcovici în asociație; și 4) valoarea unor case din Târgoviște și cari s'au urmărit de Hristu Gheorghieff în executarea unei sentințe obținute de el contra lui Nedelcovici și că s'au adjudecat definitiv asupra lui Hristu Gheorghieff;

Având în vedere că, în mod principal, cererea moștenitorilor lui Vasile Nedelcovici are de obiect partea folosului din întreaga exploatare cuvenită autorului lor;

Având în vedere că, pentru a deduce într'un mod cert dacă a fost folos, și în caz afirmativ, de a determina quantumul lui, importă în primul loc de a se verifica scriptele, registrele și socotelile ce mai există după această exploatare, aprecierea judecătorească intrând în joc numai dacă din actele moșilor nu se poate deduce nici un rezultat și dar, intimatul presintând asemenea registre și scripte urmează a le cerceta prin

experți, înainte ca Curtea să hotărască, aprecind prin deducție după cele-late elemente, mai puțin pozitive ce ar fi existând în cauză.

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate ordonă facerea unei expertize, etc.

(ss) Ath. C. Chivu, V. Bossy, G. Flaislen, I. E. Dobrescu.

O p i n i u n e

Sunt de părere că afacerea este în stare a fi judecată.

(s) Em. Anastasiu.

Observație.— Era o vreme, și nu este mult de atunci, când, spre rușinea neamului românesc, în contra datinelor și legilor existente, jurisdicția consulară era în floare în țara noastră, și funcționa alături cu instanțele noastre judecătorești, încălcând de multe ori atribuțiunile acestei din urmă; căci, de și consulilor nu li se acordase, prin toleranță, de cât dreptul de a judeca numai acțiunile mobiliare personale dintre supuși sau sudiți, ei năzueau de a judeca și acțiunile în care erau amestecate interese pământene. Mai mult încă, consulii abusând de prerogativa ce li se acordase într'un mod atât de desinteresat, trimeau, de câte ori tribunalele pământene aveau a judeca o cauză în care era interesat un supus străin, câte un dragoman sau chiar un caporal, care, sub cuvânt de a asista pe supușii lor și de a privilegia ca drepturile lor să nu fie jignite, ca și cum justiția ar fi avut nevoie de a fi privilegiată în pronunțarea hotărârilor sale, se introducea, în urma închiderii desbaterelor, în camera de chibzuință și stărnea din răspunderi ca suditul să nu fie asuprit față de pământeanul cu care se judeca.

Am vădut însă, cu ocaziunea adnotărei însemnatei deciziuni pronunțată în afacerea Collaro⁽¹⁾, cum din indemnul unei adrese a Curței apelative din Iași, Ministerul dreptății a fost silit să protesteze în contra unei stări de lucruri atât de anormală și de contrară nu numai prestigiului datorit magistraturei, dar și legilor existente, dând poruncă tribunalelor de a nu mai îngădui pe viitorime persoane străine în sanctuarul justiției, și de a delibera în secret, în afară de prezența unei din părți, așa cum glăsuea Regulamentul organic.

Am semnalat, de asemenea, tot cu această ocaziune, încheierea memorabilă, luată la 1850, sub presid. domnească a lui Gr. Gika Vodă, prin care Miniștrii unui mic Stat vasal al Turciei, zeloși însă de a apăra demnitatea și instituțiile țării, protestau cu energie în contra pretențiunei nedrepte a consulului austriac din Iași de a judeca și regula falimentele supușilor, în care erau cre-

ditori pământeni, nefiind primit, dice această încheiere patriotică, ca vre-o putere străină să aibă dreptul de jurisdicție în un Stat străin asupra supușilor acestui Stat, pentru că o asemenea concesie n'ar fi alt-ceva de cât Stat în Stat⁽²⁾. Sistemul scuzelor era pe atunci necunoscut.

Ei bine, ceea ce atunci nu puteam spune de cât cu jumătate de glas, astăzi putem s'o spunem sus și tare, pentru că, grație jertfelor ce am făcut, independența Statului român este solemn recunoscută prin tratatul din Berlin. Și tocmai aceasta o spune Curtea din București prin frumoasa deciziune ce publicăm și adnotăm astăzi. Curtea proclamă, în adevăr, principiul de drept public, necontestat și necontestabil, că, într'un Stat civilizat, suveranitatea națională, care cuprinde mai cu seamă pe acea judecătorească, se opune într'un mod absolut coexistenței pe teritoriul său a unei instanțe judecătorești alta de cât acea emanată de la națiunea suverană. Această intragigență, inerentă însăși noțiunii suveranității, exclude posibilitatea funcționării unei jurisdicțiuni străine în țara noastră, nu numai în privința contestațiilor ce s'ar rădica între Români și străini, dar chiar și exclusiv între străini. În adevăr, dreptul de a recurge la justiția unei țări fiind un drept civil, și străinii având în țara noastră, atât după Constituție cât și după dreptul civil, exercitiul tuturor drepturilor civile, n'au de cât să se adreseze la justiția țării, care este una și aceeași pentru toți, fie Români, fie străini.

Această stare de lucruri a existat în tot-de-auna în țara noastră, și numai de fapt și în mod abusiv, consulii și-au arogat o jurisdicție pe care nimic n'o justifică. În adevăr, încă din secolul al 14-lea, după cum foarte bine spune o altă decizie a Curței de București⁽³⁾, pe temeiul tratatelor sau capitulațiunilor încheiate între Poartă și foștii Domni români⁽⁴⁾, Principatele dunărene s'au bucurat de o complectă autonomie și de toate prerogativele unui Stat suveran. Cu ocazia acestor capitulațiuni se stipulase, în adevăr, chiar drepturi excepționale în favoarea Principatelor. Vom cita un singur exemplu, și anume dispoziția cu-

⁽²⁾ Vezi *Curierul Judiciar*, loco cit., 359, nota 4.

⁽³⁾ *Dreptul* din 1889, No. 26.

⁽⁴⁾ Aceste tratate, recunoscute prin art. 2 al Convenției din Paris (1858) și prin mai multe hațișerifuri, mai cu seamă prin acel din 1834, sunt în număr de patru: 1^o Tratatul din anul 1391, încheiat la Nicopoli între Mircea I, Domnul Țării românești, și sultanul Bajazet I; 2^o tratatul din 1460, încheiat la Adrianopol între Vlad V, Domnul Țării românești, și sultanul Mahomet II; 3^o Tratatul încheiat la 1511 între Bogdan, Domnul Moldovei și sultanul Selim I; 4^o în fine, Tratatul încheiat la 1529 între Petru Rareș, Domnul Moldovei, și sultanul Soliman II. Vezi aceste tratate în Mitileneu, *Tratatele și convențiunile României* (București, 1874), p. 6, 18, 35 și 51. Vezi și Cartea noastră în limba franceză, p. 15, nota 1.

⁽¹⁾ Vezi *Curierul Judiciar* din 1901, No. 44.

prinsă în art. 6 al capitulațiunei din 1460, încheiată la Adrianopol între Vlad V, Domnul Țării românești, și sultanul Mahomet II, care dispune că, în caz când un musulman ar avea un proces în țara românească cu un indigen, acest proces să se judece de Divanul român, după legile țării, un Român neputând, după clausele acestei capitulațiuni, să fie obligat a se înfățișa înaintea unui judecător mahometan ⁽⁵⁾.

O carte din 1774, trimeasă prin boeri la Poartă, și publicată în *Uricariul*, t. VI, p. 422, prevede că: «Nimene din pământeni să nu să facă ișdar la Țarigrad, după obiceiul vechi, pentru ori-ce pricină ar fi, *ci aice să se caute pricina a fiște-căruia cu judecata Domnului*. Și ori-care din pământeni va avea judecată cu Turci, *să nu să judece la alte judecăți și cadii, ci numai aice la Domn*, și mărturiile creștinilor să se ție în samă la judecată, căci aicea nefiind Turci trăitori, nu se pot avea marturi Turci, care la aceasta este și fetva turcească».

De asemenea, Regulamentele organice ale ambelor Țări dispun că «toți locuitorii Principatelor, fără osebire, sunt supuși rânduilelor judecătorești a tribunalelor așezate. În această regulă se cuprind și toți străinii ce se află sub protecția ori-și căreia Puterii, în toate pricinile și judecățile ce ar avea cu pământeni» ⁽⁶⁾.

Prin urmare, cu drept cuvânt, s'a decis ca hotărârile tribunalelor consulare, pronunțate chiar între străini, cari s'ar fi supus de bună voe unei asemenea jurisdicțiuni, trebuiesc considerate ca inexistente, neputând fi invocate ca constituind autoritatea lucrului judecat, și neputând fi investite cu formula executorie de către judecătorii români, acest privilegiu nefiind conferit de lege de cât hotărârilor judecătorești *date în țară străină* (art. 374 Pr. civ.).

Această chestiune, de o mare însemnătate, s'a ivit de mai multe ori, înaintea recunoașterii suveranității noastre, și la urma urmei, tot astfel a fost decisă.

Curtea din Iași, și aceasta îi face onoare, este cea dintâi care a admis aceste principii în afacerea Dumanova-Kavatief ⁽⁷⁾, și decizia Curței era atât de juridică, în cât Curtea de casație, după

ce mai întâi o casase, a revenit în Secțiuni-unite, la adevăratele principii, consacrand în mod solemn soluția dată de Curtea din Iași și de cea din Focșani, care, ca instanță de trimetere, refusase de a se supune primei jurisprudențe a Curței de casație.

Eată considerentele prin care decizia Curței din Iași fusese casată: «Considerând că tribunalele consulare sunt competente de a judeca procesele civile dintre supușii lor, chiar pe teritoriul străin lor, întru cât nu se ating prin cea judecată interesele vre-unui național; că aceasta rezultă din art. 13 urm. C. civ., după care un pământean are facultatea să acționeze pe străinul cu care a contractat și înaintea tribunalelor străine; că, în adevăr, hotărîrea consulatului între două persoane supuse aceleiaș protecții, se consideră, după ficțiunea admisă în dreptul internațional public, ca dată pe teritoriul Statului ce reprezintă, adică în țară străină; că sentința consulatului rusesc din Iași, dată între recurenta Dumanova și I. Kavatief, ambii supuși ruși, era legal investită cu formula executorie de către tribunalul respectiv, de oare ce el a constatat în fapt că între Statul român și acel al Rusiei, se respectă principiul reciprocității asupra executării unei asemenea decisiuni ⁽⁷⁾; că Curtea de apel anulând urmărirea imobiliară făcută în puterea hotărîrei consulatului, în virtutea căreia recurenta are a lua o sumă de bani, pe temeiul că nu posedă o hotărîre a tribunalelor române, a făcut o manifestă violare a art. 374 Pr. civ. și a aplicat greșit art. 63 din aceeaș lege; că și al doilea argument dat de Curte pentru anularea urmării, în baza art. 2 C. civ. nu este întemeiat, pentru cuvântul că, în specie, nu era vorba de împărțirea imobilului, ci de împlinirea unei sume de bani prin punerea în vânzare a imobilului, conform cu dispozițiunile din legea de procedură; în consecință, mijlocul invocat este bine întemeiat, etc.» ⁽⁸⁾.

Tot în acelaș sens, și pentru aceleași motive, Înalta Curte a admis aceeași soluție prin decizia No. 543 din 1871 (afacerea Gheorgieff-Nedelcoviți).

D-l Eugeniu Stătescu, într'o adnotație publicată în *Dreptul* din 1872, No. 11, reproduce considerentele ambelor decisiuni și le aprobă în modul următor: «De și facem rezervele noastre în privința argumentelor cu care sistemul Înaltei Curți

⁽⁵⁾ Eată textul la care facem aluzie: «Când vre-un mahometan ar avea vre-un proces cu vre-un Român, procesul lui să se trateze în Divanul domnesc, după obiceiul țării, și sentința judecăței să aibă putere».

⁽⁶⁾ Art. 297 Reg. organic al Moldovei, capit. VIII și art. 239, capit. VII, Regul. organic al Țării românești. Cpr. art. 5, 6 și 46 C. Calimach. Vezi t. I, partea I a Comentariilor noastre, p. 176, nota 3.

⁽⁷⁾ Voind a reproduce considerentele decisei Curței din Iași, aceasta ne a fost cu neputință, atât dosarul cât și condicta de hotărîri fiind distruse prin focul palatului administrativ de la 1880.

⁽⁸⁾ Astăzi, tribunalele noastre refușă, cu drept cuvânt, de a investi cu formula executorie chiar hotărârile pronunțate de autoritățile judecătorești din Rusia, pentru că nici hotărârile pronunțate de autoritățile române nu se execută în Rusia. Cpr. Trib. Covurului. *Dreptul* din 1893, No. 14. Vezi tratatul nostru în limba franceză, p. 384.

⁽⁹⁾ Vezi Bulet. Cas. S-a I, anul 1871, p. 393, 394.

se vede susținut în diferitele *arrete (sic)* citate mai sus, și care nu ne par din cele mai fundate, nu vedem pe ce cuvinte juridice s'ar putea dăruia sistemul chiar și încă mai puțin cum s'ar putea admite sistemul Curții apelative, susținut de d-l procuror general (Vioreanu), care face o distincțiune arbitrară și fără nici un interes practic între sentințele consulare și cele-l'alte sentințe emenate de la judecătorii străini; crează în lege proibițiunii care nu există, face forul tribunalelor noastre, din facultativ ce este, obligator pentru toți străinii domiciliați în țară, și are și inconvenientul de a da naștere la o mulțime de conflicte și dificultăți diplomatice, pe care nu știm dacă Guvernul, cu toată autoritatea d-lui procuror general, va avea puterea să le resolve în sensul opiniei d-sale.

«Pentru ca să completăm sistemul Curții de casație, nu avem de cât un singur lucru de adăugat: când, prin sentința străină, *fie consulară*, fie dată afară din țară, s'ar condamna vre un pământean, în folosul unui străin, sau s'ar vătăma într'un mod oare care interesele unui pământean, recunoaștem tribunalelor române dreptul de a nu acorda formula executorie de cât după ce vor fi revisuit fondul chiar, și se vor fi convins că sentința este bine dată și condamnarea justă. Cu această rezervă, *sistemul admis până acum de Curtea de casație ne pare, încă o dată, conform tuturor principiilor și mai presus de orice critică*».

Nu știu dacă d-l Eugeniu Stătescu, recetind aceste rânduri, scrise cu trei-deci de ani în urmă, ar mai fi astăzi de aceeași părere. În orî-ce caz, cuvintele distinsului jnriconsult n'au împiedicat pe Curtea de casație de a reveni, în secțiuni unite la adevăratele principii, și de a admite de astă dată, așa cum făcuse atât Curtea din Iași cât și cea din Focșani,⁽⁹⁾ că, în România, nu poate să existe alte jurisdicțiuni de cât acele instituite de legea română și alți judecători de cât acei numiți de capul Statului român. Eață considerentele decisei la care facem alusie:

«Avînd în vedere că recurenta, obținînd investirea cu formula executorie a unei hotăriri a consulului rusec din Iași, prin tribunalul de Iași S-a III-a, și voind să execute acea sentință, s'a făcut opoziție la executare, pe motiv că acea sentință a consulului nu poate fi investită cu formula executorie, și dar, nu poate fi adusă la îndeplinire; că astfel, cestiunea în discuție este de a se ști dacă sentința unui consul din Ro-

mânia poate, sau nu, fi investită cu formula executorie.

«Considerînd că România constituie un Stat a cărui suveranitate internă absolută este recunoscută, între altele, prin art. 22 și 23 al tratatului din Paris, apoi, prin art. 1 și 6 al Convenției, și mai cu seamă prin § 2 al art. 2 din Convenție; că o emanațiune a suveranității interne este puterea judecătorească; că, în această privință, chiar prin art. 7 al Convenției, se declară că puterea judecătorească, exercitată în numele Domnitorului, va fi încredințată magistraților numiți de dînsul; că din art. 104 al Constituției din 1866 rezultă că o jurisdicție nu poate să existe în România de cât numai în virtutea unei anume legi;

«Că așa fiind, după dreptul public intern al României, justiția se distribuie numai de tribunalele instituite în virtutea unei anume legi, și că misiunea de a judeca se exercită numai de judecătorii numiți de Domnitor; că afară de aceasta, nu există altă jurisdicție;

«Considerînd că jurisdicția contencioasă pe care 'și-au arogat-o consuli diferitele puteri, este contrară atât dispoziției exprese a art. 104 din Constituție și textelor citate mai sus, cât și principiilor dreptului internațional; căci, după acestea, consuli au numai misiunea de a înlesni pe comerțanții națiunii lor, întru cât exercită comerț în țara în care ei funcționează, și de a exercita oare care acte de jurisdicție gracioasă, precum: de a lua în conservare o moștenire lăsată de un național al lor; nici o dată nu li se recunoaște însă dreptul de jurisdicție contencioasă, decî dreptul de a judeca; că, de aceea, consuli ce se află în România, ca atare, nu pot da o hotărîre prin care s'ar pronunța asupra unor drepturi litigioase, fiind aceasta numai atributul judecătorilor români;

«Considerînd că aceasta se confirmă și prin art. 373, 374 Pr. civ., care disting între hotărîrile ce se dau de tribunale și Curți în țară și între hotărîrile judecătorești date în țară străină; că de hotărîri date în România de o jurisdicție străină procedura civilă nu face mențiune; că așa fiind, actele consulilor din România, care s'ar dice că ar fi hotărîri, nu au caracterul unor hotărîri, și de investirea lor cu formula executorie nu poate să fie vorba, etc.»⁽¹⁰⁾.

(⁹) Veđi Bulet. Cas. secții unite, anul 1873, p. 273 și *Dreptul* din 1874, No. 7. Bulet. 1872, p. 115 și *Dreptul* din 1872, No. 63. Bulet. S. I, anul 1874, p. 171 și *Dreptul* din 1875, No. 23. C. București. *Dreptul* din 1875, No. 53 și din 1889, No. 26. (Considerentele acestei decisiuni, dată sub presid. d-lui G. E. Schina, sunt foarte remarcabile). Veđi și o altă decizie a C. din București. *Dreptul* din 1893, No. 11, consid. de la p. 85, coloana 1 și *Curierul Judiciar* din 1893, No. 40,

(⁹) Veđi în acelaș sens și o altă decizie a Curții din București, reproducă și criticată de d-l Eug. Stătescu în adnotația sus menționată.

De la această dată memorabilă, nici o decizie nu s'a mai pronunțat și nu se va mai pronunța, credem, în alt sens. Jurisdicția consulară 'și-a trăit deci traiul. Ea va rămânea în istoria noastră ca un vis urât, ca o tristă amintere a trecutului.

«Cine a îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima cântii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!»

D. Alexandresco

p 1. Trib. Ilfov. *Dreptul* din 1882, No. 23. C. Iași. *Dreptul* din 1894, No. 10 (cu adnotația d-lui G. Negulescu). Decisia Curței din București, pe care am publicat-o și adnotat-o astăzi, a fost de asemenea publicată în *Dreptul* din 1901, No. 51.

INFORMAȚIUNI

Primum la redacție un Proiect de lege privitor la modificarea legii de constituire a corpului avocaților de D. Eugeniu Vincler judecător de ședință la tribunalul de Buzău.

În curând vom face o dare de seamă mai amănunțită și vom căuta să ne folosim de lucrarea d-lui judecător Vincler, care de alt-fel e foarte cunoscut printre tineretul nostru studios, căreia 'i place să lucreze și ale cărui lucrări aduc mare folos.

BIBLIOGRAFIE

Va apare în curând :

În volum format 8^o de peste 600 pagini

CODICELE DE ȘEDINȚĂ

AL

JUDECATORULUI DE PACE

ADNOTAT ȘI COMENTAT

Cuprinzând :

Legea pentru judecătorii de pace adnotată cu debaterile parlamentare din 1879, 1894 și 1896 ; Explicațiunea teoretică și practică a cazurilor, controversele legii și jurisprudența (1868—1902).

In comparațiune cu legiunile vechi, leginirea franceză și în unele privire cea genoveză și belgiană.

În concordanță cu noul Cod de procedură civilă.

Maî cuprinde :

— **Regulamentul legii pentru judec. de Pace** —
reproducerea textelor principale din legile relative la

Competința specială a judeului de Ocol

CU NUMEROASE OBSERVAȚIUNI ȘI TRIMITERI

Un index alfabetic al legii timbrului etc. etc.

DE

CORNELIU BOTEZ

Membru de ședință la Trib. Botoșani

Pentru orî-ce informațiunî a se adresa la editorî în Botoșani Segall & Marcu și B. Saidman sau la autor.

Activitatea Trib. Notariat Ilfov pe ultimî trei ani

Ne facem o deosebită plăcere a publica un tablou statistic din care se vede mersul lucrărilor și activitatea Tribunalului de Ilfov, Secția de Notariat pe trei ani din urmă.

Din acest tablou reiese în primul rînd că pe cînd afacerile de contencios din ce în ce diminuează, cele pe cale grațioasă cresc.

O altă remarcă, e că afacerile bănești ca vînzări și împrumuturi descresc din ce în ce, de și taxele către Stat ca timbru și înregistrare, cresc în mod surprinzător. Așa pe cînd în anul 1899 la aproape 93 milioane valori în ipotecă și vînzări forțate și de bună voie, Statul a încasat ca timbre și taxă de înregistrare circa 1.300.000 lei, în 1901, la 34.000.000 valori s'a perceput de către Stat 1.900.000 lei.

Cifrele acestea sunt foarte elocvente în cît se atinge starea noastră de economică.

Am dori să avem și de la celelalte tribunale din țară asemenea tablouri.

Iată acum și acest tablou.

T A B L O U

DE PARTE DIN LUCRĂRILE TRIB. ILFOV, SECȚIA DE NOTARIAT, PRECUM ȘI DE TIMBRELE CONSUMATE LA ACEASTĂ SECȚIUNE ȘI DE TAXELE DE ÎNREGISTRARE PERCEPUTE DE STAT, PE ANII 1899, 1900, ȘI 1901

ANUL	Dosare formate	Hărțile intrate	Hărțile eșite	Jurnale lucrate	Acte autentice	Ordon. de adjudicare	Hotărîri	Jurnale de adjudicare și definitive	Transcrieri	Inscripții	TIMBRE consumate		TAXA de înregistrare percepută de Stat		TOTALUL timbr. și tax. de înregistrare		Valoarea vînzărilor volunt. și silite de bunăvînt nemîșc.		VALOAREA ipotecilor	
											Le i	B.	Le i	B.	Le i	B.	Le i	B.	Le i	B.
1899	8553	50012	23432	8640	16692	—	362	—	3451	3681	172393	75	1106861	33	1279255	08	29527875	85	63083004	91
1900	6115	46232	31420	9919	12116	217	410	612	2327	2264	204762	10	1064055	20	1268817	21	36629237	68	39068949	54
1901	4910	46008	30726	11861	8928	388	445	1108	2350	906	1217040	—	651453	85	1868493	85	22946643	34	11915288	71